

СОЦІАЛЬНІ ТА ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Живогляд І.А., Капінос М.М.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків*

Культура, науково-технічний рівень виробництва, ефективність економіки, соціально-економічний прогрес у цілому, а також добробут суспільства в значній мірі залежать від рівня й ефективності творчої діяльності в цьому суспільстві. Без перебільшення можна сказати, що творча діяльність людей є наймогутнішим чинником розвитку цивілізації. Практично усі країни світу, прагнучи до стабільного та стійкого економічного зростання приділяють пильну увагу розвитку системи інтелектуальної власності. Саме тому третє тисячоліття проголошено ерою інтелектуальної власності (ІВ).

Результати науково-технічної діяльності, що забезпечені надійною правовою охороною та впроваджені у виробництво, дозволять забезпечити стабільний економічний розвиток на основі постійного вдосконалення технологічних процесів та випуску конкурентоздатної продукції.

Зростання ролі та значення ІВ у соціально-економічному розвитку суспільства зумовлює необхідність дослідження таких проблем:

- Правове забезпечення інтелектуальної діяльності;
- Раціональне, широке використання ІВ;
- Захист прав суб'єктів ІВ.

Всі ці проблеми полягають в трьох площинах: економічний, правовій та соціальній.

Психологи вивчають її як результат розумової праці, новаторського пошуку. Вчені, що вивчають творчу діяльність, розглядають механізм діяльності людини, розкривають закономірності створення новацій. Соціологи установлюють взаємозв'язок між розвитком творчої діяльності, соціальним і науковим прогресом. Економісти розглядають інтелектуальну власність як спосіб підвищення ефективності виробництва. Правознавці вивчають її як об'єкт права в зв'язку із суспільною цінністю і зв'язані з нею правовідносини.

Що стосується економічного аспекту, то це, по великому рахунку, комерціалізація результатів інтелектуальної діяльності з метою отримання прибутку.

Сюди можна віднести прибуток від продажу ліцензій та продажу прав на запатентовані об'єкти права ІВ, прибуток від реалізації продукції, на яку поширюються авторські та суміжні права, а також сприяння інвестиціям [2]. Ця діяльність підтримує розвиток конкуренції й вигідних перспектив бізнесу, що забезпечує створення робочих місць, професійне навчання й формування кадрів, сприяє постачанню на ринок необхідних товарів і послуг, а також збільшує доходи бізнесу й окремих людей.

Правовий аспект полягає в тому, що держава законним шляхом закріплює матеріальні та моральні права творців і власників прав на об'єкти ІВ [2]. По суті, закон надає правовласникові тимчасову монополію, і тим самим він набуває певної переваги в ринковій конкуренції оскільки має право забороняти будь-яке використання об'єктів, права на які йому належать. Більше того, охорона інтелектуальної власності забезпечує потенційну можливість вносити позитивний вклад у зусилля країни по залученню іноземних інвестицій, стимулюванню закордонної торгівлі й формуванню необхідних умов для передачі технологій.

В обмін на таку тимчасову монополію існує вимога публічного розкриття, тобто правовласник повинен оприлюднити відомості стосовно свого об'єкту інтелектуальної власності. Публікація таких відомостей робить доступною інформацію про об'єкт ІВ, допомагає поширенню знань та інформації і сприяє тим самим процесу творчості та винахідництва на благо проведення подальших досліджень та розвитку суспільства в цілому. В цьому полягає і соціальний аспект інтелектуальної власності.

Список використаної літератури:

1. Каміл Ідріс. Інтелектуальна власність – потужний інструмент економічного зростання / Каміл Ідріс; пер. З англ. Укрпатент, 2006. – 372с.
2. Захист прав інтелектуальної власності: норми міжнародного і національно законодавства та їх правозастосування. Практичний посібник / Доріс Лонг [і ін.] – К.: «К.І.С.», 2007. – 448 с.
3. Капінос М., Лерантович Е.Солощук М. Введення в інтелектуальну власність (тема1)//Інтелектуальна власність №1, 2008
4. Капінос М., Лерантович Е. Солощук М. Економічні аспекти комерціалізації інтелектуальної власності (тема 10) //Інтелектуальна власність №10,11, 2008